

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 29ης Ιουλίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικά δικαιώματα – Οδηγία 2001/29/EK – Κοινωνία της πληροφορίας – Εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων – Δειγματοληψία (sampling) – Άρθρο 2, στοιχείο γ' – Παραγωγός φωνογραφημάτων – Δικαίωμα αναπαραγωγής – “Εν μέρει” αναπαραγωγή – Άρθρο 5, παράγραφοι 2 και 3 – Εξαιρέσεις και περιορισμοί – Περιεχόμενο – Άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο δ' – Παράθεση αποσπασμάτων – Οδηγία 2006/115/EK – Άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β' – Δικαίωμα διανομής – Θεμελιώδη δικαιώματα – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 13 – Ελευθερία των τεχνών»

Στην υπόθεση C-476/17,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Bundesgerichtshof (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο, Γερμανία) με απόφαση της 1ης Ιουνίου 2017, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 4 Αυγούστου 2017, στο πλαίσιο της δίκης

Pelham GmbH,

Moses Pelham,

Martin Haas

κατά

Ralf Hütter,

Florian Schneider-Esleben,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους Κ. Lenaerts, Πρόεδρο, Α. Arabadjiev, Μ. Βηλαρά, Τ. von Danwitz, C. Toader, F. Biltgen, και Κ. Λυκούργο, προέδρους τμήματος, Ε. Juhász, Μ. Plešič (εισηγητή), L. Bay Larsen και S. Rodin, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Μ. Szpunar

γραμματέας: R. Șereș, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 3ης Ιουλίου 2018,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Pelham GmbH καθώς και οι M. Pelham και M. Haas, εκπροσωπούμενοι από τον A. Walter, Rechtsanwalt,
- οι R. Hütter και F. Schneider-Esleben, εκπροσωπούμενοι από τον U. Hundt-Neumann, καθώς και από τον H. Lindhorst, Rechtsanwälte,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze, M. Hellmann και J. Techert,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους D. Colas και D. Segoin, καθώς και από την E. Armoët,
- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τη Z. Lavery, καθώς και από τον D. Robertson, επικουρούμενους από τον N. Saunders, barrister,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον T. Scharf, καθώς και από την J. Samnadda,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 12ης Δεκεμβρίου 2018,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 2, στοιχείο γ', και του άρθρου 5, παράγραφος 3, στοιχείο δ', της οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ 2001, L 167, σ. 10), καθώς και του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', και του άρθρου 10, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2006/115/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με το δικαίωμα εκμίσθωσης, το δικαίωμα δανεισμού και ορισμένα δικαιώματα συγγενικά προς την πνευματική ιδιοκτησία στον τομέα των προϊόντων της διανοίας (ΕΕ 2006, L 376, σ. 28).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, της Pelham GmbH (στο εξής: εταιρία Pelham) και των M. Pelham και M. Haas (στο εξής, και οι τρεις από κοινού: Pelham) και, αφετέρου, των R. Hütter και F. Schneider-Esleben (στο εξής: Hütter κ.λπ.), με αντικείμενο τη χρήση, κατά την ηχογράφηση του μουσικού έργου «Nur mir» το οποίο συνέθεσαν οι M. Pelham και M. Haas και το οποίο περιλαμβάνεται σε φωνογράφημα παραγωγής της εταιρίας Pelham, μιας ρυθμικής ακολουθίας περίπου δύο δευτερολέπτων προερχόμενης από φωνογράφημα του μουσικού συγκροτήματος Kraftwerk, του οποίου οι Hütter κ.λπ. είναι μέλη.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

- 3 Το άρθρο 1 της Σύμβασης περί της προστασίας των παραγωγών φωνογραφημάτων εναντίον της μη επιτρεπόμενης αναπαραγωγής των φωνογραφημάτων τους, η οποία υπογράφηκε στη Γενεύη στις 29 Οκτωβρίου 1971 (στο εξής: Σύμβαση της Γενεύης), έχει ως εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης νοούνται ως:

- α) “φωνογράφημα”, κάθε εγγραφή αποκλειστικά ηχητική από ήχους προερχόμενους από μία εκτέλεση ή από άλλους ήχους·
- β) “παραγωγός φωνογραφημάτων”, το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο πρώτο εγγράφει τους ήχους που προέρχονται από μία εκτέλεση [ή] από άλλους ήχους·
- γ) “αντίγραφο”, ένας φορέας, ο οποίος περιέχει ήχους που έχουν ληφθεί αμέσως ή εμμέσως από ένα φωνογράφημα και ο οποίος έχει ενσωματώσει το σύνολο ή σημαντικό τμήμα των ήχων που έχουν εγγραφεί στο φωνογράφημα·
- δ) “διανομή στο κοινό”, κάθε πράξη, η οποία έχει ως αντικείμενο να προσφέρει αντίγραφα αμέσως ή εμμέσως προς το κοινό γενικά ή σε οποιοδήποτε τμήμα του.»

- 4 Το άρθρο 2 της Σύμβασης αυτής ορίζει τα ακόλουθα:

«Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος αναλαμβάνει να την υποχρέωση να προστατεύει τους παραγωγούς φωνογραφημάτων, που είναι υπήκοοι άλλων Συμβαλλόμενων Κρατών εναντίον της παραγωγής αντιγράφων, που έχουν γίνει χωρίς τη συναίνεση του παραγωγού και εναντίον της εισαγωγής των αντιγράφων αυτών, εφόσον η παραγωγή ή η εισαγωγή γίνεται προς το σκοπό της διανομής προς το κοινό, καθώς και εναντίον της διανομής των αντιγράφων αυτών προς το κοινό.»

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2001/29

- 5 Οι αιτιολογικές σκέψεις 3, 4, 6, 7, 9, 10, 31 και 32 της οδηγίας 2001/29 έχουν ως εξής:

«(3) Η προτεινόμενη εναρμόνιση θα συμβάλει στην υλοποίηση των τεσσάρων ελευθεριών της εσωτερικής αγοράς και βασίζεται στο σεβασμό των θεμελιωδών αρχών του δικαίου, ιδίως δε της ιδιοκτησίας, συμπεριλαμβανομένης της διανοητικής ιδιοκτησίας, της ελευθερίας της έκφρασης και του δημόσιου συμφέροντος.

(4) Η εναρμόνιση του νομικού πλαισίου περί δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων, αυξάνοντας την ασφάλεια του δικαίου και διασφαλίζοντας ταυτόχρονα ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας, θα ενθαρρύνει τη διενέργεια σημαντικών επενδύσεων στη δημιουργικότητα και την καινοτομία, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής των δικτύων, και θα οδηγήσει με τη σειρά της στην ανάπτυξη και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, όσον αφορά τόσο τη διάθεση του περιεχομένου των έργων και την πληροφορική, όσο και γενικότερα ένα ευρύ φάσμα βιομηχανικών και πολιτιστικών κλάδων. Αυτό θα συμβάλει στη διατήρηση θέσεων απασχόλησης και στη δημιουργία νέων.

[...]

- (6) Ελλείπει εναρμόνισης σε κοινοτικό επίπεδο, οι νομοθετικές δραστηριότητες που έχουν ήδη αρχίσει σε αρκετά κράτη μέλη σε εθνικό επίπεδο για να αντιμετωπιστούν οι τεχνολογικές προκλήσεις ενδέχεται να οδηγήσουν σε σημαντικές διαφορές ως προς την προστασία και, ως εκ τούτου, να περιορίσουν την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών και των προϊόντων που ενσωματώνουν ή βασίζονται σε δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προκαλώντας εκ νέου κατακερματισμό της εσωτερικής αγοράς και νομοθετική δυσαρμονία. Οι επιπτώσεις της νομοθετικής ανομοιογένειας και ανασφάλειας δικαίου θα γίνουν περισσότερο αισθητές με την περαιτέρω ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας, η οποία έχει ήδη εντείνει σημαντικά τη διασυνοριακή εκμετάλλευση της διανοητικής ιδιοκτησίας. Η ανάπτυξη αυτή πρέπει να συνεχιστεί. Η ύπαρξη σημαντικών νομικών διαφορών και αβεβαιοτήτων ως προς την προστασία μπορεί να παρεμποδίσει την υλοποίηση οικονομικών κλίμακας όσον αφορά τα νέα προϊόντα και τις νέες υπηρεσίες που προστατεύονται από το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα.
- (7) Ως εκ τούτου, το κοινοτικό νομοθετικό πλαίσιο προστασίας του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων πρέπει, επίσης, να προσαρμοστεί και συμπληρωθεί, στο βαθμό που είναι αναγκαίος για την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Για τον σκοπό αυτό, πρέπει να τροποποιηθούν οι εθνικές διατάξεις για το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα οι οποίες διαφέρουν σημαντικά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο ή προκαλούν αβεβαιότητα δικαίου, δυσχεραίνοντας την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς και την ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας στην Ευρώπη και πρέπει να αποφευχθεί η λήψη ετερόκλητων εθνικών μέτρων απέναντι στις τεχνολογικές εξελίξεις. Οι διαφορές που δεν επηρεάζουν δυσμενώς τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς δεν χρειάζεται να καταργηθούν ή να προληφθούν.

[...]

- (9) Κάθε εναρμόνιση του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων πρέπει να βασίζεται σε υψηλό επίπεδο προστασίας, διότι τα εν λόγω δικαιώματα είναι ουσιώδη για την πνευματική δημιουργία. Η προστασία τους συμβάλλει στη διατήρηση και ανάπτυξη της δημιουργικότητας προς όφελος των δημιουργών, των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών, των καταναλωτών, του πολιτισμού, της βιομηχανίας και του κοινού γενικότερα. [...]
- (10) Για να συνεχίσουν τη δημιουργική και καλλιτεχνική τους εργασία, οι δημιουργοί ή οι ερμηνευτές και εκτελεστές καλλιτέχνες πρέπει να λαμβάνουν εύλογη αμοιβή για τη χρήση των έργων τους, όπως και οι παραγωγοί για να μπορούν να χρηματοδοτούν αυτές τις δημιουργίες. Οι απαιτούμενες επενδύσεις για την παραγωγή προϊόντων, όπως τα φωνογραφήματα, οι ταινίες ή τα προϊόντα πολυμέσων, και υπηρεσιών όπως οι “κατ’ αίτησιν” υπηρεσίες, είναι σημαντικές. Χρειάζεται κατάλληλη έννομη προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας προκειμένου να εξασφαλιστεί η εύλογη αμοιβή και η ικανοποιητική απόδοση των σχετικών επενδύσεων.

[...]

- (31) Πρέπει να διατηρηθεί μια ισορροπία περί τα δικαιώματα και τα συμφέροντα μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών δικαιούχων, καθώς και μεταξύ αυτών και των χρηστών προστατευομένων αντικειμένων. Οι ισχύουσες στα κράτη μέλη εξαιρέσεις και περιορισμοί στα δικαιώματα πρέπει να επανεξεταστούν υπό το πρίσμα του νέου ηλεκτρονικού περιβάλλοντος. [...] Για να διασφαλιστεί η εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, οι εν λόγω εξαιρέσεις και περιορισμοί θα πρέπει να εναρμονισθούν περισσότερο. Ο βαθμός της εναρμόνισής τους θα πρέπει να εξαρτηθεί από τις επιπτώσεις τους στην εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

(32) Η παρούσα οδηγία περιέχει εξαντλητικό κατάλογο εξαιρέσεων και περιορισμών από το δικαίωμα αναπαραγωγής και το δικαίωμα παρουσίασης στο κοινό. Ορισμένες εξαιρέσεις ή περιορισμοί ισχύουν μόνο για το δικαίωμα αναπαραγωγής, κατά περίπτωση. Ο κατάλογος λαμβάνει δεόντως υπόψη τις διαφορετικές νομικές παραδόσεις των κρατών μελών, αποσκοπώντας ταυτόχρονα στη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Είναι σκόπιμο τα κράτη μέλη να επιτύχουν εναρμονισμένη εφαρμογή των εν λόγω εξαιρέσεων και περιορισμών, κάτι που θα επανεξεταστεί κατά την αξιολόγηση των εκτελεστικών μέτρων στο μέλλον.»

- 6 Το άρθρο 2 της οδηγίας 2001/29, το οποίο επιγράφεται «Δικαίωμα αναπαραγωγής», ορίζει τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη παρέχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν, την άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει:

[...]

γ) στους παραγωγούς φωνογραφημάτων, όσον αφορά τα φωνογραφήματά τους,

[...]».

- 7 Το άρθρο 5 της οδηγίας αυτής προβλέπει εξαιρέσεις και περιορισμούς στα δικαιώματα στα οποία αναφέρονται τα άρθρα 2 έως 4 της ίδιας οδηγίας. Το συγκεκριμένο άρθρο ορίζει στις παραγράφους 3 και 5 τα εξής:

«3. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς στα δικαιώματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

[...]

δ) παράθεση αποσπασμάτων με σκοπό την άσκηση κριτικής ή βιβλιοπαρουσίασης, υπό τον όρο ότι αφορούν έργο ή άλλα αντικείμενα τα οποία έχουν ήδη καταστεί νομίμως προσιτά στο κοινό, ότι αναφέρεται η πηγή, συμπεριλαμβανομένου του ονόματος του δημιουργού, εκτός εάν διαπιστωθεί ότι αυτό είναι αδύνατο και ότι η παράθεση αυτή είναι σύμφωνη με τα χρηστά ήθη και η έκτασή της δικαιολογείται ως εκ του σκοπού της,

[...]

5. Οι εξαιρέσεις και οι περιορισμοί που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2, 3 και 4, εφαρμόζονται μόνο σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις οι οποίες δεν αντίκεινται στην κανονική εκμετάλλευση του έργου ή άλλου προστατευμένου αντικειμένου και δεν θίγουν αδικαιολογήτως τα έννομα συμφέροντα του δικαιούχου.»

Η οδηγία 2006/115

- 8 Οι αιτιολογικές σκέψεις 2, 5 και 7 της οδηγίας 2006/115 έχουν ως εξής:

«(2) Η εκμίσθωση και ο δανεισμός των έργων που προστατεύονται από την πνευματική ιδιοκτησία και του υλικού που προστατεύεται από τα συγγενικά δικαιώματα διαδραματίζει όλο και σημαντικότερο ρόλο, ιδίως για τους δημιουργούς, τους καλλιτέχνες και τους παραγωγούς φωνογραφημάτων και ταινιών και η πειρατεία καθίσταται αυξανόμενη απειλή.

[...]

(5) Για τη συνέχεια του δημιουργικού και καλλιτεχνικού έργου των δημιουργών και των καλλιτεχνών ερμηνευτών ή εκτελεστών είναι αναγκαία η ύπαρξη επαρκούς εισοδήματος και οι επενδύσεις που απαιτούνται, ιδίως για την παραγωγή φωνογραφημάτων και ταινιών, είναι ιδιαίτερα υψηλές και ριψοκίνδυνες. Η δυνατότητα πραγματοποίησης του εν λόγω εισοδήματος και απόσβεσης των επενδύσεων μπορεί να διασφαλιστεί αποτελεσματικά μόνο με την ενδεδειγμένη έννομη προστασία των εν λόγω δικαιούχων.

[...]

(7) Πρέπει να υπάρξει προσέγγιση στις νομοθεσίες των κρατών μελών, με τρόπο που να μην αντιβαίνει στις διεθνείς συμβάσεις στις οποίες βασίζεται η πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα πολλών κρατών μελών.»

- 9 Το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής, το οποίο επιγράφεται «Αντικείμενο της εναρμόνισης», ορίζει στην παράγραφο 1 τα ακόλουθα:

«Σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου, τα κράτη μέλη παρέχουν, με την επιφύλαξη του άρθρου 6, δικαίωμα συναίνεσης ή απαγόρευσης για την εκμίσθωση και το δανεισμό πρωτοτύπων και αντιγράφων έργων που προστατεύονται από την πνευματική ιδιοκτησία και άλλων αντικειμένων που μνημονεύονται στο άρθρο 3, παράγραφος 1.»

- 10 Το άρθρο 9 της ίδιας οδηγίας, το οποίο τιτλοφορείται «Δικαίωμα διανομής», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα κάτωθι:

«Τα κράτη μέλη προβλέπουν το αποκλειστικό δικαίωμα διάθεσης στο κοινό, μέσω πώλησεως ή με άλλους τρόπους, των αντικειμένων που σημειώνονται στα στοιχεία α) έως δ), συμπεριλαμβανομένων και των αντιγράφων τους, στο εξής καλούμενο “δικαίωμα διανομής”:

[...]

β) για τους παραγωγούς φωνογραφημάτων, όσον αφορά τα φωνογραφήματά τους·

[...]».

- 11 Το άρθρο 10, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2006/115 έχει ως εξής:

«[...] κάθε κράτος μέλος έχει την ευχέρεια να προβλέπει σχετικά με την προστασία των καλλιτεχνών ερμηνευτών ή εκτελεστών, των παραγωγών φωνογραφημάτων, των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών και των παραγωγών των πρώτων υλικών ενσωματώσεων ταινιών, περιορισμούς της ίδιας φύσεως με αυτούς που προβλέπονται στη νομοθεσία του για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας στην περίπτωση των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων.»

Το γερμανικό δίκαιο

- 12 Ο Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz (νόμος για το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα), της 9ης Σεπτεμβρίου 1965 (BGBl. 1965 I, σ. 1273, στο εξής: UrhG), ορίζει στο άρθρο 24 τα ακόλουθα:

«1. Ένα ανεξάρτητο έργο το οποίο δημιουργήθηκε με ελεύθερη χρήση του έργου τρίτου, μπορεί να δημοσιευθεί και να αποτελέσει αντικείμενο εκμετάλλευσης χωρίς την άδεια του δημιουργού του έργου που χρησιμοποιήθηκε.

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση χρήσης ενός μουσικού έργου του οποίου μια μελωδία αντλείται κατά τρόπο αναγνωρίσιμο από ένα έργο προκειμένου να αποτελέσει τη βάση ενός νέου έργου.»

- 13 Το άρθρο 85, παράγραφος 1, του UrhG, το οποίο μεταφέρει στην εθνική έννομη τάξη το άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29 και το άρθρο 9 της οδηγίας 2006/115, προβλέπει στο πρώτο εδάφιο, πρώτη και δεύτερη περίπτωση, ότι ο παραγωγός φωνογραφήματος έχει το αποκλειστικό δικαίωμα αναπαραγωγής και διανομής του φωνογραφήματος.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 14 Οι Hütter κ.λπ. είναι μέλη του μουσικού συγκροτήματος Kraftwerk. Το συγκρότημα κυκλοφόρησε, το 1977, ένα φωνογράφημα στο οποίο περιεχόταν το μουσικό κομμάτι με τίτλο «Metall auf Metall».
- 15 Οι M. Pelham και M. Haas είναι συνθέτες του τραγουδιού «Nur mir», το οποίο κυκλοφόρησε σε φωνογραφήματα της εταιρίας Pelham το 1997.
- 16 Οι Hütter κ.λπ. υποστηρίζουν ότι η Pelham αντέγραψε ηλεκτρονικά ένα ηχητικό δείγμα (sample) περίπου δύο δευτερολέπτων μιας ρυθμικής ακολουθίας από το μουσικό κομμάτι «Metall auf Metall» και ενσωμάτωσε το sample αυτό, σε συνεχή επανάληψη, στο τραγούδι «Nur mir», παρότι ήταν δυνατό η ίδια ρυθμική ακολουθία να αναπαραχθεί ζωντανά από ερμηνευτές καλλιτέχνες.
- 17 Ο κύριος ισχυρισμός των Hütter κ.λπ. είναι ότι η Pelham προσέβαλε το συγγενικό δικαίωμα του οποίου είναι δικαιούχοι ως παραγωγοί φωνογραφημάτων. Επικουρικώς, ισχυρίζονται ότι προσβλήθηκε το δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας το οποίο έχουν ως ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες, καθώς και το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας το οποίο έχει ο R. Hütter επί του μουσικού έργου ως δημιουργός του. Όπως επικουρικώς, ισχυρίζονται ότι η Pelham παραβίασε τη νομοθεσία περί ανταγωνισμού.
- 18 Οι Hütter κ.λπ., με αγωγή τους ενώπιον του Landgericht Hamburg (περιφερειακού δικαστηρίου του Αμβούργου, Γερμανία), ζήτησαν την άρση της προσβολής, την επιδίκαση αποζημίωσης και τόκων, τη διαβίβαση πληροφοριών και την παράδοση των φωνογραφημάτων με σκοπό την καταστροφή τους.
- 19 Το δικαστήριο αυτό έκανε δεκτή την αγωγή, η δε έφεση της Pelham απορρίφθηκε από το Oberlandesgericht Hamburg (ανώτερο περιφερειακό δικαστήριο του Αμβούργου, Γερμανία). Η Pelham άσκησε αναίρεση ενώπιον του Bundesgerichtshof (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο, Γερμανία), το οποίο αναίρεσε την απόφαση του Oberlandesgericht Hamburg (ανώτερου περιφερειακού δικαστηρίου του Αμβούργου) και ανέπεμψε την υπόθεση σε αυτό προς επανεξέταση. Το εν λόγω δικαστήριο απέρριψε εκ νέου την έφεση της Pelham. Με απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2012, το Bundesgerichtshof (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο) απέρριψε τη νέα αναίρεση της Pelham. Το Bundesverfassungsgericht (Συνταγματικό Ομοσπονδιακό Δικαστήριο, Γερμανία) εξαφάνισε την τελευταία αυτή απόφαση και ανέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.
- 20 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η έκβαση της αναιρετικής διαδικασίας εξαρτάται από την ερμηνεία του άρθρου 2, στοιχείο γ', και του άρθρου 5, παράγραφος 3, στοιχείο δ', της οδηγίας 2001/29, καθώς και του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', και του άρθρου 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2006/115.
- 21 Πρώτον, θα πρέπει να κριθεί αν η Pelham, χρησιμοποιώντας την ηχογράφηση των Hütter κ.λπ. κατά την παραγωγή του δικού της φωνογραφήματος, προσέβαλε το αποκλειστικό δικαίωμά τους να αναπαράγουν και να διανέμουν το φωνογράφημα που περιέχει το κομμάτι «Metall auf Metall», όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 85, παράγραφος 1 του UrhG, το οποίο μεταφέρει στην εθνική έννομη τάξη το άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29 και το άρθρο 9 της οδηγίας 2006/115. Ειδικότερα,

είναι σημαντικό να διερευνηθεί αν μπορεί να διαπιστωθεί τέτοια προσβολή όταν, όπως συμβαίνει στην προκειμένη περίπτωση, δύο δευτερόλεπτα μιας ρυθμικής ακολουθίας από ένα φωνογράφημα απομονώνονται και ενσωματώνονται εν συνεχεία σε άλλο φωνογράφημα, καθώς και κατά πόσον το τελευταίο συνιστά αντίγραφο άλλου φωνογραφήματος, κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/115.

- 22 Δεύτερον, σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι συντρέχει τέτοια προσβολή του δικαιώματος του παραγωγού φωνογραφημάτων, τίθεται το ζήτημα αν η Pelham μπορεί να επικαλεστεί το «δικαίωμα ελεύθερης χρήσης», το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 24, παράγραφος 1, του UrhG, διάταξη που ισχύει κατ' αναλογίαν ως προς τα δικαιώματα του παραγωγού φωνογραφημάτων και ορίζει ότι επιτρέπεται η δημοσίευση και η εκμετάλλευσή ανεξάρτητου έργου που δημιουργήθηκε με ελεύθερη χρήση του έργου τρίτου, χωρίς την άδεια του δημιουργού του έργου που χρησιμοποιήθηκε. Το εθνικό δικαστήριο σημειώνει, στο πλαίσιο αυτό, ότι δεν υπάρχει στο δίκαιο της Ένωσης ρητή ρύθμιση αντίστοιχη προς τη συγκεκριμένη διάταξη και, ως εκ τούτου, διερωτάται κατά πόσον είναι σύμφωνη με το δίκαιο αυτό, λαμβανομένου υπόψη ότι περιορίζει το πεδίο προστασίας του αποκλειστικού δικαιώματος του παραγωγού φωνογραφημάτων για αναπαραγωγή και διανομή του φωνογραφήματός του.
- 23 Τρίτον, οι εξαιρέσεις και περιορισμοί που προβλέπονται στο εθνικό δίκαιο σε σχέση με το δικαίωμα αναπαραγωγής στο οποίο αναφέρεται το άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29 και με το δικαίωμα διανομής στο οποίο αναφέρεται το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/115 στηρίζονται, κατά το αιτούν δικαστήριο, στο άρθρο 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 2001/29 και στο άρθρο 10, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2006/115. Το δικαστήριο όμως αυτό διατηρεί αμφιβολίες ως προς την ορθή ερμηνεία των ως άνω διατάξεων σε περιστάσεις όπως αυτές της διαφοράς της κύριας δίκης.
- 24 Τέταρτον, το εθνικό δικαστήριο παρατηρεί ότι οι σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης πρέπει να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται υπό το πρίσμα των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης). Στο πλαίσιο αυτό, διερωτάται κατά πόσον τα κράτη μέλη διαθέτουν περιθώριο εκτίμησης κατά τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο του άρθρου 2, στοιχείο γ', και του άρθρου 5, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας 2001/29, καθώς και του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', και του άρθρου 10, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2006/115. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο τονίζει ότι, κατά τη νομολογία του Bundesverfassungsgericht (Ομοσπονδιακού Συνταγματικού Δικαστηρίου, Γερμανία), οι διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας οι οποίες μεταφέρουν στο εσωτερικό δίκαιο μια οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να εξετάζονται, κατ' αρχήν, όχι με βάση τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στον Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (Θεμελιώδη Νόμο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας), της 23ης Μαΐου 1949 (*BGBI.* 1949 I, σ. 1), αλλά αποκλειστικώς με βάση τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στο δίκαιο της Ένωσης, εφόσον η οδηγία αυτή δεν παρέχει στα κράτη μέλη καμία διακριτική ευχέρεια για τη μεταφορά της στην εθνική έννομη τάξη. Το αιτούν δικαστήριο αμφιβάλει, επιπλέον, σχετικά με το πώς πρέπει να ερμηνευθούν τα εν λόγω θεμελιώδη δικαιώματα υπό περιστάσεις όπως αυτές της διαφοράς της κύριας δίκης.
- 25 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Bundesgerichtshof (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Υφίσταται προσβολή του αποκλειστικού δικαιώματος του παραγωγού φωνογραφημάτων για αναπαραγωγή των φωνογραφημάτων του, όπως το δικαίωμα αυτό κατοχυρώνεται στο άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29, σε περίπτωση που από τα φωνογραφήματά του λαμβάνονται ηχητικά αποσπάσματα ελάχιστης διάρκειας, τα οποία ενσωματώνονται σε άλλο φωνογράφημα;

- 2) Συνιστά το φωνογράφημα, στο οποίο έχουν ενσωματωθεί ελάχιστης διάρκειας ηχητικά αποσπάσματα από άλλο φωνογράφημα, αντίγραφο του άλλου φωνογραφήματος υπό την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/115;
- 3) Μπορούν τα κράτη μέλη να θεσπίζουν διάταξη, η οποία να προβλέπει ρητώς (όπως το άρθρο 24, παράγραφος 1, UrhG) ότι το πεδίο προστασίας του αποκλειστικού δικαιώματος του παραγωγού φωνογραφημάτων προς αναπαραγωγή [άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29] και διανομή στο κοινό [άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/115] του φωνογραφήματός του περιορίζεται με τον τρόπο αυτό εξ ορισμού, υπό την έννοια ότι ένα αυτοτελές και ανεξάρτητο έργο που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο ελεύθερης χρήσεως του φωνογραφήματός του μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο εκμεταλλεύσεως χωρίς τη συναίνεσή του;
- 4) Μπορεί ένα έργο ή άλλο προστατευόμενο αντικείμενο, υπό την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 3, στοιχείο δ', της οδηγίας 2001/29, να θεωρηθεί ότι χρησιμοποιείται με σκοπό την παράθεση αποσπασμάτων, όταν δεν είναι εμφανές ότι πρόκειται για έργο τρίτου ή για άλλο προστατευόμενο αντικείμενο που ανήκει σε τρίτο;
- 5) Αφήνουν οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης που αφορούν το αποκλειστικό δικαίωμα του παραγωγού φωνογραφημάτων προς αναπαραγωγή και διανομή [άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29 και άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/115] καθώς και τις εξαιρέσεις και τους περιορισμούς των εν λόγω δικαιωμάτων (άρθρο 5, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας 2001/29 και άρθρο 10, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2006/115) ορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως κατά τη μεταφορά τους στην εσωτερική έννομη τάξη;
- 6) Με ποιον τρόπο λαμβάνονται υπόψη τα κατοχυρωμένα στον [Χάρτη] θεμελιώδη δικαιώματα, κατά τον καθορισμό του πεδίου προστασίας του αποκλειστικού δικαιώματος του παραγωγού φωνογραφημάτων προς αναπαραγωγή [άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29] και διανομή στο κοινό [άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/115] των φωνογραφημάτων του και του πεδίου εφαρμογής των εξαιρέσεων και περιορισμών των εν λόγω δικαιωμάτων (άρθρο 5, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας 2001/29 και άρθρο 10, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2006/115);»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου και του έκτου ερωτήματος

- 26 Με το πρώτο και το έκτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία ενδείκνυται να συνεξεταστούν, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29 πρέπει, υπό το πρίσμα του Χάρτη, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το αποκλειστικό δικαίωμα το οποίο απονέμει η εν λόγω διάταξη στον παραγωγό φωνογραφημάτων να επιτρέπει ή να απαγορεύει την αναπαραγωγή του φωνογραφήματός του, παρέχει στον παραγωγό τη δυνατότητα να αντιταχθεί στη λήψη, εκ μέρους τρίτου, ενός ηχητικού sample, έστω και πολύ μικρής διάρκειας, από το φωνογράφημά του με σκοπό την ενσωμάτωσή του sample αυτού σε άλλο φωνογράφημα.
- 27 Κατά το άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29, τα κράτη μέλη παρέχουν στους παραγωγούς φωνογραφημάτων το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν, όσον αφορά τα φωνογραφήματά τους «την άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει».
- 28 Η οδηγία 2001/29 δεν ορίζει τι σημαίνει «αναπαραγωγή [...] εν όλω ή εν μέρει» ενός φωνογραφήματος, κατά την έννοια της προαναφερθείσας διάταξης. Επομένως, η σημασία και το περιεχόμενο της φράσης αυτής θα πρέπει, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, να

προσδιοριστούν σύμφωνα με το σύνθηδες νόημα που αυτή έχει στην καθημερινή γλώσσα, λαμβανομένων υπόψη του πλαισίου εντός του οποίου χρησιμοποιείται και των σκοπών της ρύθμισης στην οποία εντάσσεται (απόφαση της 3ης Σεπτεμβρίου 2014, Deckmyn και Vrijheidsfonds, C-201/13, EU:C:2014:2132, σκέψη 19 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 29 Από το γράμμα του άρθρου 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29, το οποίο παρατέθηκε στη σκέψη 27 της παρούσας αποφάσεως, προκύπτει ότι η εκ μέρους χρήστη αναπαραγωγή ενός ηχητικού sample, έστω και πολύ μικρής διάρκειας, από φωνογράφημα πρέπει κατ' αρχήν να θεωρηθεί ως «εν μέρει» αναπαραγωγή του επίμαχου φωνογραφήματος κατά την έννοια της ως άνω διάταξης και ότι μια τέτοια αναπαραγωγή καλύπτεται, συνεπώς, από το αποκλειστικό δικαίωμα το οποίο η διάταξη αυτή παρέχει στον παραγωγό του φωνογραφήματος.
- 30 Η γραμματική αυτή ερμηνεία του άρθρου 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29 συνάδει τόσο με τον γενικό σκοπό της οδηγίας, ο οποίος συνίσταται, όπως καθίσταται σαφές από τις αιτιολογικές της σκέψεις 4, 9 και 10, στη θέσπιση υψηλού επιπέδου προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων, όσο και με τον ειδικό σκοπό του αποκλειστικού δικαιώματος του παραγωγού φωνογραφημάτων, ο οποίος, όπως εκτίθεται στην αιτιολογική σκέψη 10, συνίσταται στην προστασία της επένδυσης του παραγωγού. Πράγματι, όπως υπενθυμίζεται στην ίδια αιτιολογική σκέψη, η επένδυση η οποία απαιτείται για τη δημιουργία προϊόντων όπως τα φωνογραφήματα είναι σημαντική και, ως εκ τούτου, είναι αναγκαίο να διασφαλίζεται στους παραγωγούς η δυνατότητα να πραγματοποιούν ικανοποιητικά κέρδη.
- 31 Πάντως, όταν ένας χρήστης, κατά την άσκηση της καλλιτεχνικής του ελευθερίας, απομονώνει ένα ηχητικό sample από φωνογράφημα προκειμένου να το χρησιμοποιήσει, υπό μορφή τροποποιημένη και μη αναγνωρίσιμη κατά την ακρόαση, σε ένα νέο έργο, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η συγκεκριμένη χρήση δεν συνιστά «αναπαραγωγή» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29.
- 32 Υπενθυμίζεται επ' αυτού ότι, όπως προκύπτει τις αιτιολογικές σκέψεις 3 και 31 της οδηγίας 2001/29, σκοπός της εναρμόνισης στην οποία προβαίνει η οδηγία αυτή είναι να διατηρηθεί, ιδίως στο ηλεκτρονικό περιβάλλον, μια δίκαιη ισορροπία μεταξύ, αφενός, του συμφέροντος των κατόχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων για προστασία της διανοητικής τους ιδιοκτησίας, όπως κατοχυρώνεται πλέον στο άρθρο 17, παράγραφος 2, του Χάρτη, και, αφετέρου, της προστασίας των συμφερόντων και των θεμελιωδών δικαιωμάτων των χρηστών προστατευόμενων αντικειμένων, , καθώς και του γενικού συμφέροντος (πρβλ. απόφαση της 7ης Αυγούστου 2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, σκέψη 41).
- 33 Ειδικότερα, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι δεν συνάγεται σε καμία περίπτωση ούτε από το άρθρο 17, παράγραφος 2, του Χάρτη ούτε από τη νομολογία του Δικαστηρίου ότι τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας είναι απαραβίαστα και ότι, επομένως, πρέπει να χαιρούν απόλυτης προστασίας (αποφάσεις της 24ης Νοεμβρίου 2011, Scarlet Extended, C-70/10, EU:C:2011:771, σκέψη 43, της 16ης Φεβρουαρίου 2012, SABAM, C-360/10, EU:C:2012:85, σκέψη 41, και της 27ης Μαρτίου 2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, σκέψη 61).
- 34 Πράγματι, το δικαίωμα αυτό πρέπει να σταθμίζεται με τα άλλα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως είναι, παραδείγματος χάρη, η ελευθερία των τεχνών η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 13 του Χάρτη και η οποία, καθόσον εμπίπτει στη σφαίρα της ελευθερίας έκφρασης που προστατεύεται βάσει τόσο του άρθρου 11 του Χάρτη όσο και του άρθρου 10, παράγραφος 1, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, καθιστά δυνατή τη συμμετοχή στη δημόσια ανταλλαγή πληροφοριών και κάθε είδους πολιτιστικών, πολιτικών και κοινωνικών ιδεών (πρβλ. αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 24ης Μαΐου 1988, Müller κ.λπ. κατά Ελβετίας, CE:ECHR:1988:0524JUD001073784, § 27, και της 8ης Ιουλίου 1999, Karataş κατά Τουρκίας, CE:ECHR:1999:0708JUD002316894, § 49).

- 35 Στο πλαίσιο αυτό, διαπιστώνεται ότι η τεχνική της «δειγματοληψίας» (sampling), η οποία συνίσταται στη λήψη από χρήστη, συνηθέστατα με τη βοήθεια ηλεκτρονικού εξοπλισμού, ενός sample από φωνογράφημα και στη χρήση αυτού για τη δημιουργία νέου έργου, αποτελεί μορφή καλλιτεχνικής έκφρασης που εμπίπτει στη σφαίρα της προστατευόμενης βάσει του άρθρου 13 του Χάρτη ελευθερίας των τεχνών.
- 36 Κατά την άσκηση της ελευθερίας αυτής, ο χρήστης του ηχητικού sample μπορεί, στο πλαίσιο της δημιουργίας ενός νέου έργου, να τροποποιήσει το sample που έχει απομονώσει από φωνογράφημα, σε τέτοιο σημείο ώστε αυτό να μην είναι αναγνωρίσιμο εντός του νέου έργου κατά την ακρόασή του.
- 37 Αν όμως γινόταν δεκτό ότι το sample το οποίο έχει ληφθεί από φωνογράφημα και χρησιμοποιείται σε νέο έργο υπό μορφή τροποποιημένη και μη αναγνωρίσιμη κατά την ακρόαση, για τους σκοπούς ενός προσωπικού πνευματικού δημιουργήματος, συνιστά «αναπαραγωγή» του φωνογραφήματος αυτού, κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29, τούτο δεν θα ήταν μόνον αντίθετο προς το σύνηθες νόημα του συγκεκριμένου όρου στην καθημερινή γλώσσα, κατά την έννοια της νομολογίας που υπενθυμίστηκε στη σκέψη 28 της παρούσας αποφάσεως, αλλά θα αντέβαινε και προς την προμνησθείσα στην ανωτέρω σκέψη 32 επιταγή της δίκαιης ισορροπίας.
- 38 Ειδικότερα, η ως άνω ερμηνεία θα σήμαινε ότι ο παραγωγός φωνογραφημάτων θα μπορούσε να αντιταχθεί στη λήψη από τρίτον ενός ηχητικού sample, έστω και πολύ μικρής διάρκειας, από το φωνογράφημά του για σκοπούς καλλιτεχνικής δημιουργίας, ακόμη και σε περίπτωση που η λήψη του sample δεν θα έθιγε τη δυνατότητα του παραγωγού να αποκομίσει ικανοποιητική απόδοση από την επένδυσή του.
- 39 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο και στο έκτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29 πρέπει, υπό το πρίσμα του Χάρτη, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το αποκλειστικό δικαίωμα το οποίο απονέμει η εν λόγω διάταξη στον παραγωγό φωνογραφημάτων να επιτρέπει ή να απαγορεύει την αναπαραγωγή φωνογραφήματός του παρέχει στον παραγωγό τη δυνατότητα να αντιταχθεί στη χρήση από τρίτον ενός ηχητικού sample, έστω και πολύ μικρής διάρκειας, από το φωνογράφημά του με σκοπό την ενσωμάτωση του sample αυτού σε άλλο φωνογράφημα, εκτός αν το sample ενσωματώνεται στο άλλο φωνογράφημα υπό μορφή τροποποιημένη και μη αναγνωρίσιμη κατά την ακρόαση.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 40 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/115 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ένα φωνογράφημα το οποίο περιέχει μουσικά samples που ελήφθησαν από άλλο φωνογράφημα συνιστά «αντίγραφο» του άλλου αυτού φωνογραφήματος, κατά την έννοια της ίδιας διάταξης.
- 41 Κατά το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/115, τα κράτη μέλη προβλέπουν, υπέρ των παραγωγών φωνογραφημάτων, αποκλειστικό δικαίωμα διάθεσης στο κοινό των φωνογραφημάτων τους, περιλαμβανομένων των αντιγράφων, μέσω πώλησης ή με άλλο τρόπο.
- 42 Ούτε το άρθρο 9 ούτε καμία άλλη διάταξη της οδηγίας 2006/115 περιέχουν ορισμό της έννοιας «αντίγραφο» όπως χρησιμοποιείται στο άρθρο αυτό.
- 43 Συνεπώς, η ως άνω έννοια πρέπει να ερμηνευθεί λαμβανομένων υπόψη του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται η συγκεκριμένη διάταξη και του σκοπού τον οποίο επιδιώκει η επίμαχη ρύθμιση.
- 44 Υπενθυμίζεται ότι σκοπός του αποκλειστικού δικαιώματος διανομής το οποίο παρέχεται στον παραγωγό φωνογραφημάτων με το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/115 είναι να δοθεί στον παραγωγό η δυνατότητα, μέσω της κατάλληλης έννομης προστασίας των δικαιωμάτων

διανοητικής ιδιοκτησίας του, να αποσβέσει τις επενδύσεις που πραγματοποιεί για την παραγωγή φωνογραφημάτων, δεδομένου ότι αυτές μπορεί να αποδειχθούν εξαιρετικά κοστοβόρες και ριψοκίνδυνες, όπως σημειώνεται στις αιτιολογικές σκέψεις 2 και 5 της οδηγίας 2006/115.

- 45 Ειδικότερα, από την προαναφερθείσα αιτιολογική σκέψη 2 προκύπτει ότι η προστασία που παρέχεται στον παραγωγό φωνογραφημάτων με την οδηγία αυτή αποσκοπεί ιδίως στην καταπολέμηση της πειρατείας, δηλαδή, όπως παρατήρησε και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 45 των προτάσεων του, της παραγωγής και της διανομής στο κοινό πλαστών αντιγράφων φωνογραφημάτων. Η διανομή τέτοιων αντιγράφων συνιστά ιδιαιτέρως σοβαρή απειλή για τα συμφέροντα του παραγωγού φωνογραφημάτων, αφού μπορεί να συνεπάγεται σημαντική μείωση των εσόδων του από τη διάθεση των φωνογραφημάτων στο κοινό.
- 46 Όπως όμως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 46 των προτάσεων του, μόνον ένας υλικός φορέας στον οποίο έχουν αντιγραφεί όλοι οι ήχοι ή σημαντικό μέρος των ήχων που ενσωματώνονται σε ένα φωνογράφημα μπορεί λόγω των χαρακτηριστικών του να υποκαταστήσει τα νόμιμα αντίγραφα του φωνογραφήματος και, ως εκ τούτου, να αποτελεί αντίγραφο του φωνογραφήματος αυτού, κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/115.
- 47 Αντιθέτως, τούτο δεν συμβαίνει στην περίπτωση ενός υλικού φορέα στον οποίο δεν έχουν αντιγραφεί όλοι οι ήχοι ή σημαντικό μέρος των ήχων που έχουν εγγραφεί σε ένα φωνογράφημα, αλλά έχουν απλώς και μόνον ενσωματωθεί, ενδεχομένως υπό τροποποιημένη μορφή, μουσικά samples τα οποία έχουν ληφθεί από το φωνογράφημα αυτό με σκοπό τη δημιουργία νέου και ανεξάρτητου έργου.
- 48 Η τελολογική αυτή ερμηνεία του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/115 ενισχύεται από το όλο πλαίσιο της ρύθμισης στην οποία εντάσσεται η συγκεκριμένη διάταξη.
- 49 Ειδικότερα, όπως σημειώνεται στην αιτιολογική σκέψη 7 της οδηγίας 2006/115, αντικείμενο της οδηγίας αυτής είναι η προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών κατά τρόπο που να συνάδει με τις διεθνείς συμβάσεις στις οποίες στηρίζονται οι νομοθεσίες πολλών κρατών μελών σχετικά με το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας και με τα συγγενικά δικαιώματα.
- 50 Μεταξύ των συμβάσεων αυτών περιλαμβάνεται η Σύμβαση της Γενεύης, της οποίας σκοπός είναι, σύμφωνα με το προοίμιό της, να αντιμετωπιστούν ιδίως η αναπαραγωγή φωνογραφημάτων άνευ της συναίνεσως των παραγωγών τους και η συνακόλουθη ζημία για τα συμφέροντα των παραγωγών.
- 51 Η εν λόγω Σύμβαση περιέχει, στο άρθρο 2, διάταξη ανάλογη με εκείνη του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/115, που προβλέπει ειδικώς ότι οι παραγωγοί φωνογραφημάτων προστατεύονται έναντι της παραγωγής και της διανομής στο κοινό «αντιγράφων» των φωνογραφημάτων τους τα οποία έχουν γίνει χωρίς τη συναίνεσή τους.
- 52 Κατά το άρθρο 1, στοιχείο γ', της προαναφερθείσας Σύμβασης, αποτελεί τέτοιο «αντίγραφο» ο υλικός φορέας ο οποίος περιέχει ήχους που έχουν ληφθεί άμεσα ή έμμεσα από ένα φωνογράφημα και ενσωματώνει «το σύνολο ή σημαντικό τμήμα» των ήχων που έχουν εγγραφεί στο φωνογράφημα αυτό.
- 53 Ασφαλώς, οι διατάξεις της Σύμβασης της Γενεύης δεν αποτελούν τμήμα της έννομης τάξης της Ένωσης, δεδομένου ότι η Ένωση, αφενός, δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος της Σύμβασης αυτής και, αφετέρου, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει υποκαταστήσει τα κράτη μέλη στο πεδίο εφαρμογής της, αν μη τι άλλο επειδή δεν είναι όλα τους συμβαλλόμενα μέρη της (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 15ης Μαρτίου 2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, σκέψη 41). Εντούτοις, γεγονός παραμένει ότι πρόκειται για μία από τις διεθνείς συμβάσεις για τις οποίες έγινε λόγος στη σκέψη 49 της παρούσας αποφάσεως και ότι, συνεπώς, οι διατάξεις της οδηγίας 2006/115 πρέπει να ερμηνεύονται, στο μέτρο του δυνατού, υπό το πρίσμα της Σύμβασης αυτής (πρβλ. αποφάσεις της 7ης Δεκεμβρίου 2006, SGAE,

C-306/05, EU:C:2006:764, σκέψη 35, της 4ης Οκτωβρίου 2011, Football Association Premier League κ.λπ., C-403/08 και C-429/08, EU:C:2011:631, σκέψη 189, και της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Syed, C-572/17, EU:C:2018:1033, σκέψη 20).

- 54 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, όπως παρατήρησε και ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 46 και 47 των προτάσεών του, η ερμηνεία του όρου «αντίγραφο», κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/115, επιβάλλεται να είναι συνεπής με την ερμηνεία του ίδιου αυτού όρου όπως χρησιμοποιείται στο άρθρο 1, στοιχείο γ', και στο άρθρο 2, της Σύμβασης της Γενεύης.
- 55 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/115 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ένα φωνογράφημα το οποίο περιέχει μουσικά samples που ελήφθησαν από άλλο φωνογράφημα δεν συνιστά «αντίγραφο» του άλλου αυτού φωνογραφήματος για τους σκοπούς της ως άνω διάταξης, εφόσον δεν ενσωματώνει ολόκληρο αυτό το φωνογράφημα ή σημαντικό μέρος του.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 56 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, κατά το άρθρο 24, παράγραφος 1, του νόμου UrhG, το οποίο ισχύει κατ' αναλογία ως προς το δικαίωμα του παραγωγού φωνογραφημάτων, επιτρέπεται η χρήση και η εκμετάλλευση ανεξάρτητου έργου το οποίο δημιουργήθηκε με ελεύθερη χρήση του έργου τρίτου, χωρίς την άδεια του δημιουργού του έργου που χρησιμοποιήθηκε. Προσθέτει δε ότι ένα τέτοιο «δικαίωμα ελεύθερης χρήσης» δεν αποτελεί, αυτό καθ' εαυτό, παρέκκλιση από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, αλλά υποδηλώνει μάλλον έναν εγγενή περιορισμό του πεδίου προστασίας του, στηριζόμενο στην ιδέα ότι η πολιτιστική δημιουργία βασίζεται, κατ' ανάγκην, στα προγενέστερα επιτεύγματα άλλων δημιουργών.
- 57 Υπό τις συνθήκες αυτές, και εφόσον από την απάντηση που δόθηκε στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα προκύπτει ότι μια αναπαραγωγή όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/115, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν, στο εθνικό τους δίκαιο, άλλες εξαιρέσεις ή άλλους περιορισμούς στο δικαίωμα του παραγωγού φωνογραφημάτων το οποίο αναγνωρίζεται στο άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29, πέραν εκείνων που προβλέπονται στο άρθρο 5 της ίδιας οδηγίας.
- 58 Όπως καθίσταται σαφές τόσο από την αιτιολογική έκθεση της πρότασης οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εναρμόνιση ορισμένων θεμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία των πληροφοριών, της 10ης Δεκεμβρίου 1997 [COM(97) 628 τελικό], όσο και από την αιτιολογική σκέψη 32 της οδηγίας 2001/29, ο κατάλογος των εξαιρέσεων και των περιορισμών που περιέχονται στο άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας έχει εξαντλητικό χαρακτήρα, κάτι το οποίο έχει επίσης επανειλημμένως υπογραμμιστεί από το Δικαστήριο (αποφάσεις της 16ης Νοεμβρίου 2016, Soulier και Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, σκέψη 34, και της 7ης Αυγούστου 2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, σκέψη 16).
- 59 Ως προς το ζήτημα αυτό, υπενθυμίστηκε ήδη στη σκέψη 32 της παρούσας αποφάσεως, ότι σκοπός της εναρμόνισης στην οποία προβαίνει η οδηγία 2001/29 είναι να διατηρηθεί, ιδίως στο ηλεκτρονικό περιβάλλον, μια δίκαιη ισορροπία μεταξύ, αφενός, του συμφέροντος των κατόχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων για προστασία της διανοητικής τους ιδιοκτησίας και, αφετέρου, της προστασίας των συμφερόντων και των θεμελιωδών δικαιωμάτων των χρηστών προστατευόμενων αντικειμένων, καθώς και του γενικού συμφέροντος.

- 60 Οι μηχανισμοί για να επιτευχθεί η δίκαιη ισορροπία μεταξύ των διαφόρων αυτών δικαιωμάτων και συμφερόντων ενυπάρχουν στην ίδια την οδηγία 2001/29, καθόσον αυτή προβλέπει ειδικότερα, αφενός, στα άρθρα 2 έως 4, τα αποκλειστικά δικαιώματα των δικαιούχων και, αφετέρου, στο άρθρο 5, τις εξαιρέσεις και τους περιορισμούς που τα κράτη μέλη μπορούν, ή και οφείλουν, να μεταφέρουν στην εσωτερική τους έννομη τάξη σε συνδυασμό με τα προαναφερθέντα δικαιώματα, οι δε ως άνω μηχανισμοί απαιτείται να συγκεκριμενοποιηθούν μέσω των εθνικών μέτρων μεταφοράς της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο και μέσω της εφαρμογής της τελευταίας από τις εθνικές αρχές (πρβλ. απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 2008, Promusicae, C-275/06, EU:C:2008:54, σκέψη 66 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 61 Το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως κρίνει ότι τα κατοχυρωμένα πλέον στον Χάρτη θεμελιώδη δικαιώματα, των οποίων τον σεβασμό εγγυάται το Δικαστήριο, εμπνέονται από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, καθώς και από τις ενδείξεις που παρέχουν οι διεθνείς πράξεις σχετικά με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, για τις οποίες έχουν συνεργαστεί ή στις οποίες έχουν προσχωρήσει τα κράτη μέλη (πρβλ. απόφαση της 27ης Ιουνίου 2006, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου, C-540/03, EU:C:2006:429, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 62 Στη δίκαιη ισορροπία, για την οποία έγινε λόγος στη σκέψη 32 της παρούσας αποφάσεως, συμβάλλει επίσης το άρθρο 5, παράγραφος 5, της οδηγίας 2001/29, το οποίο επιβάλλει να έχουν οι εξαιρέσεις και οι περιορισμοί που προβλέπονται στις παραγράφους 1 έως 4 του άρθρου 5 της οδηγίας αυτής εφαρμογή μόνο σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις που δεν θίγουν την κανονική εκμετάλλευση του έργου ή άλλου προστατευόμενου αντικειμένου και να μην προξενούν αδικαιολόγητη ζημία στα νόμιμα συμφέροντα του δικαιούχου.
- 63 Στο πλαίσιο αυτό, αν επιτρεπόταν, παρά την προμνησθείσα στη σκέψη 58 της παρούσας αποφάσεως ρητή βούληση του νομοθέτη της Ένωσης, σε κάθε κράτος μέλος να εισάγει παρεκκλίσεις από τα αποκλειστικά δικαιώματα του δημιουργού στα οποία αναφέρονται τα άρθρα 2 έως 4 της οδηγίας 2001/29, πέραν των εξαιρέσεων και των περιορισμών που απαριθμούνται εξαντλητικά στο άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας, θα απειλούνταν τόσο η αποτελεσματικότητα της εναρμόνισης του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων στην οποία προβαίνει η οδηγία όσο και ο σκοπός της ασφάλειας δικαίου που επιδιώκεται με αυτήν (απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 2014, Svensson κ.λπ., C-466/12, EU:C:2014:76, σκέψεις 34 και 35). Πράγματι, στην αιτιολογική σκέψη 31 της οδηγίας 2001/29 αναφέρεται ρητώς ότι οι αποκλίσεις που υπήρχαν στο επίπεδο των εξαιρέσεων και των περιορισμών ως προς ορισμένες πράξεις τις οποίες μπορούν να απαγορεύουν οι δικαιούχοι είχαν άμεσο αρνητικό αντίκτυπο στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς στον τομέα του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων, και ότι, ως εκ τούτου, σκοπός του καταλόγου των εξαιρέσεων και των περιορισμών στο άρθρο 5 της οδηγίας 2001/29 ήταν να διασφαλιστεί η εύρυθμη αυτή λειτουργία.
- 64 Επιπλέον, όπως καθίσταται σαφές από την αιτιολογική σκέψη 32 της ίδιας οδηγίας, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εφαρμόζουν με συνέπεια τις εξαιρέσεις και τους περιορισμούς. Αυτή όμως η υποχρέωση συνεπούς εφαρμογής των εξαιρέσεων και των περιορισμών δεν θα μπορούσε να τηρηθεί αν τα κράτη μέλη ήταν ελεύθερα να θεσπίζουν εξαιρέσεις και περιορισμούς πέραν εκείνων που προβλέπονται ρητώς από την οδηγία 2001/29 (πρβλ. απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, σκέψεις 38 και 39), δεδομένου εξάλλου ότι το Δικαστήριο έχει υπογραμμίσει ότι από καμία διάταξη της οδηγίας 2001/29 δεν προκύπτει ότι υφίσταται δυνατότητα των κρατών μελών να διευρύνουν το περιεχόμενο των εξαιρέσεων και των περιορισμών (πρβλ. απόφαση της 10ης Απριλίου 2014, ACI Adam κ.λπ., C-435/12, EU:C:2014:254, σκέψη 27).
- 65 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να θεσπίσουν, στο εθνικό τους δίκαιο, άλλες εξαιρέσεις ή άλλους περιορισμούς στο δικαίωμα του παραγωγού φωνογραφημάτων το οποίο αναγνωρίζεται στο άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29, πέραν εκείνων που προβλέπονται στο άρθρο 5 της ίδιας οδηγίας.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

- 66 Με το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, το οποίο αφορά το ενδεχόμενο να διαπιστωθεί ότι συντρέχει προσβολή του προβλεπόμενου στο άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29 αποκλειστικού δικαιώματος του παραγωγού για αναπαραγωγή των φωνογραφημάτων του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο δ', της οδηγίας αυτής πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο όρος «παράθεση αποσπασμάτων», όπως χρησιμοποιείται στη συγκεκριμένη διάταξη, καλύπτει την περίπτωση όπου δεν είναι δυνατό να προσδιοριστεί από ποιο έργο προέρχονται τα αποσπάσματα που παρατίθενται.
- 67 Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο δ', της οδηγίας 2001/29, τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να προβλέπουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς στα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στα άρθρα 2 και 3 της ίδιας οδηγίας, όταν πρόκειται για παράθεση αποσπασμάτων, παραδείγματος χάρη, με σκοπό την άσκηση κριτικής ή βιβλιοπαρουσίασης, υπό τον όρο ότι αφορούν έργο ή άλλο προστατευόμενο αντικείμενο το οποίο έχει ήδη διατεθεί νομίμως στο κοινό, ότι αναφέρεται, στο μέτρο του δυνατού, η πηγή, περιλαμβανομένου του ονόματος του δημιουργού, και ότι η παράθεση αυτή είναι σύμφωνη με τα χρηστά ήθη και η έκτασή της δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο σκοπό.
- 68 Κατ' αρχάς πρέπει να γίνει δεκτό ότι, όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 62 και 63 των προτάσεών του,, λαμβανομένης υπόψη της διατύπωσης του άρθρου 5, παράγραφος 3, στοιχείο δ', της οδηγίας 2001/29, το οποίο αναφέρεται σε «έργο ή άλλο προστατευόμενο αντικείμενο», η εξαίρεση ή ο περιορισμός που προβλέπεται στη διάταξη αυτή μπορεί να έχει εφαρμογή στην περίπτωση της χρήσης προστατευόμενου μουσικού έργου, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις της ως άνω διάταξης.
- 69 Ειδικότερα, για να μπορεί να τύχει εφαρμογής το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο δ', της οδηγίας 2001/29, πρέπει, όπως προεκτέθηκε στη σκέψη 67 της παρούσας αποφάσεως, η εν λόγω χρήση να είναι «σύμφωνη με τα χρηστά ήθη και η έκτασή της [να] δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο σκοπό», όπερ σημαίνει ότι η επίμαχη χρήση έργου με σκοπό την παράθεση αποσπασμάτων του δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τα όρια αυτού που είναι αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού που επιδιώκεται με την επίμαχη παράθεση.
- 70 Ελλείψει ορισμού της έννοιας «παράθεση αποσπασμάτων» στην οδηγία 2001/29, η σημασία και το περιεχόμενό της θα πρέπει να προσδιοριστούν, όπως προκύπτει από την προμνησθείσα στη σκέψη 28 της παρούσας αποφάσεως πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, με βάση το σύνηθες νόημά της στην καθημερινή γλώσσα, λαμβανομένων υπόψη του πλαισίου εντός του οποίου χρησιμοποιείται και των σκοπών της ρύθμισης στην οποία εντάσσεται.
- 71 Όσον αφορά το σύνηθες νόημα της λέξης «παράθεση» στην καθημερινή γλώσσα, επισημαίνεται ότι τα κύρια χαρακτηριστικά της παράθεσης είναι η χρήση, από πρόσωπο που δεν είναι ο δημιουργός, ενός έργου ή, γενικότερα, αποσπασμάτων έργου με σκοπό να αποσαφηνιστεί μέσω παραδειγμάτων μια θέση, να υποστηριχθεί μια άποψη ή ακόμη να ξεκινήσει μια πνευματική αντιπαράθεση μεταξύ του έργου αυτού και των θέσεων του συγκεκριμένου χρήστη, οπότε, κατά συνέπεια, ο χρήστης προστατευόμενου έργου ο οποίος προτίθεται να επικαλεστεί την εξαίρεση της παράθεσης αποσπασμάτων πρέπει να στοχεύει σε μια διάδραση με το εν λόγω έργο, όπως παρατήρησε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 64 των προτάσεών του.
- 72 Ειδικότερα, όταν ο δημιουργός νέου μουσικού έργου χρησιμοποιεί ηχητικό sample που έχει ληφθεί από φωνογράφημα και είναι αναγνωρίσιμο κατά την ακρόαση του νέου αυτού έργου, η χρήση του ηχητικού sample μπορεί, ανάλογα με τις περιστάσεις της υπόθεσης, να συνιστά «παράθεση αποσπασμάτων», κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 3, στοιχείο δ', της οδηγίας 2001/29, υπό το πρίσμα του άρθρου 13 του Χάρτη, εφόσον, αφενός, η εν λόγω χρήση αποσκοπεί στη διάδραση με το έργο από το οποίο ελήφθη το sample, κατά την έννοια των όσων παρατέθηκαν στη σκέψη 71 της παρούσας αποφάσεως, και, αφετέρου, πληρούνται οι προϋποθέσεις του προαναφερθέντος άρθρου 5, παράγραφος 3, στοιχείο δ'.

- 73 Πάντως, όπως τόνισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 65 των προτάσεών του, δεν μπορεί να υπάρξει τέτοια διάδραση σε περίπτωση που είναι αδύνατο να προσδιοριστεί από ποιο έργο προέρχονται τα αποσπάσματα τα οποία παρατίθενται.
- 74 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο δ', της οδηγίας 2001/29 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο όρος «παράθεση αποσπασμάτων», όπως χρησιμοποιείται στη διάταξη αυτή, δεν καλύπτει την περίπτωση στην οποία είναι αδύνατο να προσδιοριστεί από ποιο έργο προέρχονται τα αποσπάσματα που παρατίθενται.

Επί του πέμπτου ερωτήματος

- 75 Επισημαίνεται εισαγωγικώς ότι, όπως προεκτέθηκε στη σκέψη 24 της παρούσας αποφάσεως, το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα εντάσσεται πιο συγκεκριμένα στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 2, στοιχείο γ', και του άρθρου 5, παράγραφος 3, στοιχείο δ', της οδηγίας 2001/29, καθώς και του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', και του άρθρου 10, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2006/115 από το αιτούν δικαστήριο προς επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης.
- 76 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται κατά πόσον η διάταξη αυτή του δικαίου της Ένωσης παρέχει στα κράτη μέλη διακριτική ευχέρεια για τη μεταφορά της, δεδομένου ότι, κατά τη νομολογία του Bundesverfassungsgericht (Ομοσπονδιακού Συνταγματικού Δικαστηρίου), οι διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας οι οποίες μεταφέρουν στο εσωτερικό δίκαιο μια οδηγία της Ένωσης πρέπει να εξετάζονται, κατ' αρχήν, με βάση όχι τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στον Θεμελιώδη Νόμο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, αλλά αποκλειστικώς τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στο δίκαιο της Ένωσης, εφόσον η αντίστοιχη οδηγία δεν παρέχει στα κράτη μέλη καμία διακριτική ευχέρεια για τη μεταφορά της στην εθνική έννομη τάξη.
- 77 Κατόπιν της απάντησης που δόθηκε στο δεύτερο και στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι, με το πέμπτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29 πρέπει να ερμηνευθεί ως μέτρο πλήρους εναρμόνισης.
- 78 Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να υπενθυμιστεί ότι, δυνάμει της αρχής της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, η οποία αποτελεί ουσιώδες χαρακτηριστικό της έννομης τάξης της Ένωσης, η επίκληση από κράτος μέλος διατάξεων του εθνικού δικαίου, ακόμη και συνταγματικής φύσης, δεν μπορεί να θίξει την ισχύ του δικαίου της Ένωσης εντός του εν λόγω κράτους (απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, σκέψη 59).
- 79 Ως προς το σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί ότι, δεδομένου ότι η μεταφορά οδηγίας από τα κράτη μέλη στην εσωτερική τους έννομη τάξη συνιστά, εν πάση περιπτώσει, κατάσταση στην οποία τα κράτη μέλη εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 51 του Χάρτη, το προβλεπόμενο από τον Χάρτη επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων πρέπει να επιτυγχάνεται κατά τη μεταφορά της οδηγίας, ανεξαρτήτως του περιθωρίου εκτίμησης που έχουν στη διάθεσή τους τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της μεταφοράς της.
- 80 Πάντως, όταν πρόκειται, σε μια περίπτωση όπου η δράση των κρατών μελών δεν καθορίζεται εξ ολοκλήρου από το δίκαιο της Ένωσης, για εθνική διάταξη ή εθνικό μέτρο μέσω των οποίων το κράτος μέλος εφαρμόζει το δίκαιο αυτό κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, είναι θεμιτό οι εθνικές αρχές και τα εθνικά δικαστήρια να εφαρμόζουν τα εθνικά πρότυπα προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων, υπό την προϋπόθεση ότι η εφαρμογή τους δεν υπονομεύει ούτε το επίπεδο προστασίας που προβλέπει ο Χάρτης, όπως ερμηνεύεται από το Δικαστήριο, ούτε την υπεροχή, την

ενότητα και την αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης (αποφάσεις της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, σκέψη 60, και της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, σκέψη 29).

- 81 Ως εκ τούτου, δεν αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης το να εξαρτούν τα εθνικά δικαστήρια και οι εθνικές αρχές την εφαρμογή αυτή από την προϋπόθεση στην οποία αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο, δηλαδή οι διατάξεις της οδηγίας να «αφήνουν περιθώρια εκτίμησης για τη μεταφορά τους στο εθνικό δίκαιο», εφόσον η προαναφερθείσα προϋπόθεση γίνεται αντιληπτή υπό την έννοια ότι αφορά τον βαθμό εναρμόνισης που επιφέρουν οι εν λόγω διατάξεις, δεδομένου ότι δεν νοείται τέτοια εφαρμογή παρά μόνο στον βαθμό κατά τον οποίο οι διατάξεις αυτές δεν προχωρούν σε πλήρη εναρμόνιση.
- 82 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι η οδηγία 2001/29 έχει ως σκοπό να εναρμονίσει ορισμένες μόνον πτυχές του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων, ενώ σε πολλές διατάξεις της διαφαίνεται, εξάλλου, η πρόθεση του νομοθέτη της Ένωσης να παράσχει στα κράτη μέλη διακριτική ευχέρεια κατά την εφαρμογή της (πρβλ. απόφαση της 5ης Μαρτίου 2015, Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, σκέψη 57).
- 83 Όσον αφορά το αποκλειστικό δικαίωμα των δικαιούχων, στο οποίο αναφέρεται το άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29, υπενθυμίστηκε ήδη στη σκέψη 27 της παρούσας αποφάσεως ότι, κατά τη διάταξη αυτή, τα κράτη μέλη προβλέπουν υπέρ των παραγωγών φωνογραφημάτων το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν «την άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει» των φωνογραφημάτων τους.
- 84 Συνεπώς, η ως άνω διάταξη ορίζει με σαφήνεια το αποκλειστικό δικαίωμα αναπαραγωγής του οποίου απολαμβάνουν οι παραγωγοί φωνογραφημάτων στην Ένωση. Η διάταξη αυτή δεν συνοδεύεται άλλωστε από καμία προϋπόθεση, ούτε εξαρτάται, ως προς την εκτέλεσή της ή την επέλευση των αποτελεσμάτων της, από οποιαδήποτε άλλη πράξη.
- 85 Επομένως, το άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29 αποτελεί μέτρο πλήρους εναρμόνισης του ουσιαστικού περιεχομένου του δικαιώματος που προβλέπει (βλ. κατ' αναλογία, όσον αφορά το αποκλειστικό δικαίωμα του δικαιούχου σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποφάσεις της 20ής Νοεμβρίου 2001, Zino Davidoff και Levi Strauss, C-414/99 έως C-416/99, EU:C:2001:617, σκέψη 39, και της 12ης Νοεμβρίου 2002, Arsenal Football Club, C-206/01, EU:C:2002:651, σκέψη 43).
- 86 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο πέμπτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι συνιστά μέτρο πλήρους εναρμόνισης του ουσιαστικού περιεχομένου του δικαιώματος που προβλέπει.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 87 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπíπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, πρέπει, υπό το πρίσμα του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το αποκλειστικό δικαίωμα το οποίο απονέμει η εν λόγω διάταξη στον παραγωγό φωνογραφημάτων να επιτρέψει ή να απαγορεύει την αναπαραγωγή

φωνογραφήματός του παρέχει στον παραγωγό τη δυνατότητα να αντιταχθεί στη χρήση από τρίτον ενός ηχητικού sample, έστω και πολύ μικρής διάρκειας, από το φωνογράφημά του με σκοπό την ενσωμάτωση του sample σε άλλο φωνογράφημα, εκτός αν το sample ενσωματώνεται εκεί υπό μορφή τροποποιημένη και μη αναγνωρίσιμη κατά την ακρόαση.

- 2) Το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/115/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με το δικαίωμα εκμίσθωσης, το δικαίωμα δανεισμού και ορισμένα δικαιώματα συγγενικά προς την πνευματική ιδιοκτησία στον τομέα των προϊόντων της διανοίας, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ένα φωνογράφημα το οποίο περιέχει μουσικά samples που ελήφθησαν από άλλο φωνογράφημα δεν συνιστά «αντίγραφο» του άλλου αυτού φωνογραφήματος για τους σκοπούς της ως άνω διάταξης, εφόσον δεν ενσωματώνει ολόκληρο αυτό το φωνογράφημα ή σημαντικό μέρος του.
- 3) Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να θεσπίσουν, στο εθνικό τους δίκαιο, άλλες εξαιρέσεις ή άλλους περιορισμούς στο δικαίωμα του παραγωγού φωνογραφημάτων το οποίο αναγνωρίζεται στο άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29, πέραν εκείνων που προβλέπονται στο άρθρο 5 της ίδιας οδηγίας.
- 4) Το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο δ', της οδηγίας 2001/29 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο όρος «παράθεση αποσπασμάτων», όπως χρησιμοποιείται στη διάταξη αυτή, δεν καλύπτει την περίπτωση στην οποία είναι αδύνατο να προσδιοριστεί από ποιο έργο προέρχονται τα αποσπάσματα που παρατίθενται.
- 5) Το άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι συνιστά μέτρο πλήρους εναρμόνισης του ουσιαστικού περιεχομένου του δικαιώματος που προβλέπει.

(υπογραφές)